

st. Ph.

.

K9W1W

N. Anat. Ph.
S.

DISPUTATIO PHYSICA
De
RESPIRATIONE
PISCIIUM,

Quam

DEO Opt. Max. feliciter aspirantibus;
In illustri ad Albim Athenæo,

PRÆSIDE

Clarissimo atq; Excellentissimo Viro

M. JOHANNES Sperling!

Physicæ P. P. dignissimo, Præceptore ac
Promotore suo ætatem honorando

Publicè examinandam subjicit

ABRAHAMUS ECCARDUS
Bernstadiô Silesius.

*Ad d. 4. Januarii horis antemeridianis,
In Auditorio Majori.*

72

WITTEBERGÆ,

Typis JOHANNIS CHRISTOPHORI Siegel
Anno MDCXXXVII:

14

AD

ILLUSTRISSIMUM ET CELSISSIMUM
PRINCIPEM AC DOMINUM,

DN. HENRICUM VVENCESLAUM,
SACRI ROM. IMPERII PRINCIPEM,
DUCEM IN SILESIA MONSTERBERGENSEM,
OLSNENSEM, ET BERNSTADIENSEM, COMI-
TEM GLACENSEM, DOMINUM IN
STERNBERG, IAISCHWITZ, ET
MEDZIBOR:

Sacræ Cæsareæ perq; Hungariam & Bohemi-
am Regiæ Majestatis Consiliarium, Camerari-
um, Belliq; Ducem, & Supremum per utramq;
Silesiam Capitaneum, Principem ac Domi-
num meum longè Clementissimum.

EXcipe pacato, Princeps Celsissime, vultu,
Quæ Tibi fert humili nostra Thalia manu.
Parvum est, ne queso, contemne, quod offero munus,
Parvum est: sed parvis Gratia sæpè patet.
Si dederit tempus majoraq; temporis Auctor,
Patronum æternum Te mea Musa colet.
Interea felix Novus hic Tibi luceat Annus,
Stet Tua stet solidâ prosperitate Domus:
Ut Vivas, Servire diu Patriæq; DEOq;
Ut valeas, cunctis vota diebus agam.

Subjectissimus Cliens.

Abraham Eccardus.

PAKISTWOWE
MUZEUM ZOOLOGICZNE

BIBLIOTEKA

Nr. 11.9414

Σὺν Ἰεῶ.

THESES. I.

Undum regi opinionibus, & de re unâ nunquam unum reperiri iudicium, ut infinitæ; sic & præsens, de Piscium Respiratione, testatur materia.

II. Divortium fecit cum Antiquis Aristoteles, cum Aristotele Rondeletius, cum Rōdeletio Scaliger, cum Scaligero alii.

III. Ipsi ergo sapientiæ Patres hîc inter se prælia gerunt, & cadere citius omnes, quàm vincere queunt. Una enim ac simplex veritas : varia autem & multiplex falsitas. Plus uno verum esse nequit : falsum verò infinitum est.

IV. Democritus, Diogenes, Anaxagoras, aliiq; ante Peripatum nati, Respirationem non homini solum ac cani, sed luccio etiam, barbo, anguillæ, totiq; Piscium familiæ, convenire censuere. At modus quo respirationem hanc fieri voluere, non constat. Scripta enim eorum jamdudum vel flammis sublata, vel tineis blattisq; tumultata sunt.

V. Sed eos malè, inexpertè, & imperfectè, locutos, eaq; quæ impossibilia sunt opinatos fuisse, existimat Aristoteles.

*Aristoteles
contra Veteres.*

VI. Quæ enim respirant, inquit, aëre opus habent, quem inaspirent, quem expirent. At nullus in aquis aer, quippè quæ coeunt, aëremq; omnem exprimunt.

VII. Neq; etiam instrumentum quo excipiant aërem habent pisces. Pulmonibus enim carent, quibus diductis aër ingredi, compressis egredi debeat.

VIII. Et cum natura nihil faciat frustra, cui bono piscibus provida mater respirationem tribuisset? Non sanè ob refrigerationem cordis, cum non calidam sed frigidam habeant cordis temperiem.

IX. Ac cum inter respirandum pars ea moveatur, quæ aër attrahitur, monstranda illa venit in piscibus, non secus ac monstrari solet in homine, cane, equo.

X. Neq; etiam ulla patet ratio, cur pisces si respirent, in aquis non pereant ac suffocentur? Et cur non aëre in undis per expirationem egresso quædam excitentur bullæ, quæ nostrum feriant visum? Cur non etiam homines ac cætera animalia eadem facilitate respirent in aquis qua pisces? Cur in aëre moriantur pisces, cum respirandi ibi non desit facultas? Et cur si omnia respirent, etiam insecta non respirent? Hæc contra Veteres Aristoteles.

Rondeletius
contra Ari-
stotelem.

XI. Gulielmus Rondeletius verò, Vir in natura versatissimus, & in piscium cum primis indole investiganda summè industrius, Aristotelem immeritò Vetustorum sententiam reprehendisse, omnesq; omninò pisces in aquâ respirare & aërem trahere contendit, cunctisq; rationibus Aristotelis satisfacere satagit.

XII. Respiratio, inquit, est aëris circumfusi frigidi attractio, calidi verò expulsio. Duas ergò habet partes, *εἰσπνοήν* & *ἐκπνοήν* inspirationem & expirationem. Duas etiam habet quasi species, *ἀναπνοήν* respirationem speciatim dictam, & *διαπνοήν*, transpirationem. *ἀναπνοή* est aëris per os, aut nares, aut aliud membrum in Corpus ingressus & egressus: *διαπνοή* est aëris per totum corpus introitus & exitus. Pisces etiam alii habent pulmones, alii pulmonibus carent.

XIII. Et pisces omnes pulmonibus præditos respirare inter omnes constat: Et per omnes totius corporis exiguos meatus inspirationem & expirationem fieri probatum sæpius est à Galeno ex Hippocrate, qui docuit totum corpus nostrum *συμπνεῖν* esse καὶ *σύρρεῖν*, id est, inspirabile & expirabile. Ea ergò respiratio saltem quæ per branchias fit, est quæ nunc in dubium revocatur.

XIV. Pisces itaq; respirant, quia in aquâ est aër, ex ipsius etiam Aristotelis dogmate. In aqua enim multa generantur, quæ non saltem aëre, sed & igne constant. Unde & Aristot.

de

de gen. anim. ait : mare & humidum est, & corporatum, & naturâ calidum, & omnium particeps nimirum humoris, aëris, terræ. Si ergò in aqua est aër, eam sine aere haurire pisces non possunt, quam aërea parte refrigerati statim per branchias emitunt : quod quid aliud est, quàm pisces suo modo, vel ut Plinii verbis utar, naturæ suæ sorte respirare.

XV. Deinde in piscibus aquâ clausis nutriuntur, & restaurantur Spiritus, quod sanè absq; respiratione & aëre, non solum in aquas, & multò spissiore terram penetrante, sed & per totam rerum universitatem, permeante, fieri nequit. Quod & ex ipsiusmet Aristotelis Philosophiæ arcanis eruitur, dum Spiritum cœlestem in terrâ, aquis, & universo dari, ac quodammodò omnia animâ plena esse docet.

XVI. Ipsa quoq; hoc clarè loquitur Experientia. Si in vase angusti oris & aquæ pleno concludantur pisces, illic vivunt & natant, non dies aut menses, sed annos aliquot. Si vel manu, vel aliquo operculo ita os vasis obtures ut omnis, aëri aditus intercludatur, subitò suffocantur. Quod sanè in illis non fieret, si sola aqua ad refrigerationem satis esset. Aerem igitur liberum, & suo motu quaquâ versum sese in aquam insinuantem, non torpescentem & immotum, desiderant. Si in eodem vase ad summum os non oppleto, neq; obtecto, ut major aëri locus sit, contineantur, illic natantes & ludentes pisciculos cum voluptate cernas. Si manum orī vasis admoveas, tum certatim alius alio superior in aquâ esse contendit, ut modici aëris usurâ fruantur.

XVII. Neq; ad rationes ab Aristotele allatas deest responsio. Aerem enim in aquis esse, jam pridem probatum. Et respirandi organo carere pisces, contra proprium sensuum dicitur testimonium. Multi enim habent pulmones & arteriam asperam, cæteri branchias.

XVIII. Usus etiã respirationis piscium non sanè nullus est. Respirant enim animalia & ob refrigerationem, & ob spirituum nutritionem seu instaurationem. Priorem usum ipse Aristoteles concedit, dum pisces pulmone carentes aquâ sese re-

Frigerare branchiarum beneficio afferit. Et spiritus piscium
aëre refic i, pro magno Philosophiæ habetur arcano.

XIX. Quod verò carent motu partis eius qua aër trahitur, diversa piscium & aliarum animantium præstat constructio. Nam in iis quibus pulmones dati sunt, partes quæ circa ventrem sunt, moventur ideò quod muscoli epigastrii thoraci annexi sunt. At in piscibus per branchias spirantibus idem usu non venit, neque enim epigastrii muscoli ad eas partes quibus spirant pertingunt, id est, ad branchias & earum opercula sive foramina, quæ cum inspirando & expirando moveantur, minimè mirum nihil eorum quæ circa ventrem sunt moveri.

XX. Cur in aquâ non suffocentur, neq; bullas excitent, branchiarum facit rima, à natura piscibus in aquâ semper vituris data. Hinc enim fit, ut liberè aër & aqua egrediantur, ac pisces nullum suffocationis subeant periculum neq; excitent bullas. At in iis quæ pulmonum ope respirant, si in pulmones aqua ingrediatur, eam retineri necesse est, & aeris locum occupare, unde necessariò suffocatio sequitur; quæ piscibus accidere non potest, qui aëre cum aquâ hausto refrigerati per branchiarum rimam vel fistulam aquam statim ejiciunt.

XXI. Cur homines in aquis non vivant, nec respirent, foraminis in causa est defectus. Quod si homini à naturâ foramen aliquod ad aquæ exitum in thorace datum esset, cum piscibus in aquâ viveret, & similiter respiraret, verum mutus foret: periret enim vocis materia, nimirum aër in pulmone collectus.

XXII. In aëre pisces moriuntur, quia aër per os & branchiarum rimam haustus vehementiore appulsu & affatim facto impetu nimis refrigerat cor inter branchias situm, & tenui tantùm membranâ contactum: quare nihil mirum, si pisces in aëre extinguantur. Quâ ratione ij, quibus confossum est pectus, si per vulnus multus aër sese infinuet, graviter ab eo læduntur, adeò ut interdum suffocentur. Et pisces quibus parva est branchiarum rima, vel foramen potius, diutius cæteris extra aquam vivere experimur: ut anguillas, quas equidem sæpius vidi

vidi sex dies extra aquam vixisse, & in rivulis exiccatis, & in arenâ menses aliquot, atq; etiam sub terra, atq; inde etiam vivas crui.

XXIII. Infecta deniq; transpiratione potius gaudent, quàm respiratione. Hinc ipse Aristoteles animalia exsanguia, & exiguo calore prædita, à circumfuso aëre vel aqua satis refrigerari scribit. Neq; credibile est, ignorasse eum corpus animantium ἐίσπυρν esse καὶ ἐκπυρν.

XXIV. Hæc contra Aristotelicum de piscium Respiratione dogma Rondeletius: & quidem calamo invito. Invitus equidem, ait, feci, ut Aristoteli contradicerem, sed ad id me veritas impulit, quæ apud omnes plus valere debet, quàm cujusquam hominis autoritas.

XXV. Scaliger verò Rondeletio, quem amicum suum *J. C. Scaliger* vocat, & cuius accuratam diligentiam non parùm commenda- *ger contra* dat, masculè sese opponit, Aristotelem acriter defendit, experientiam experientiæ opponit, ac rationes contra Aristotelem *Rondeletius* allatas maximam partem examinat & refutat. Propria Viri *1771* subtilissimi, quantum fieri poterit, adferam verba. Singulare enim hominis dicendi docendiq; genus singulariter movet, egregiosq; post se relinquit stimulos.

XXVI. Aërem è suâ sphærâ descendere, ait, monstrum est. in Philosophiâ Aër, etiamsi descendat, non potest aquam findere atq; diducere, ut subeat ad fundum usque. Aer aut est aquæ commistus ita, ut unum ex utroq; mistum sit: quod & nos fatemur: addimus, & terram, & etiam ignem. Aut est admistus aquæ, sicut aqua in cavis spongiæ. Hoc si ita esset, videlicet per appositionem, exiliret ad locum suum. Quod si maris aqua & fluviorum est, ut ajunt, elementata: non potest aër in piscium faucibus ab aquâ separari: atq; ut præceptoris aliunde sumptis verbis utar, ἐκδιβροῦται καὶ ἐκπυρνήσεται id est, exprimi atq; extrudi. Nulla enim est machina, quæ percolet ipsum.

XXVII. Spiritus coelestis, quem scribit Aristoteles esse in omnibus, non est aër, ut id ipse Aristoteles explicat. Et cum spiritus in piscibus vel instaurandi, vel de novo generandi sunt, convenientia negligenda non est. Quibus aërei sunt spiritus:

is aër materia est ad reparationem. Quibus aquei : aqua.

XXVIII. Piscis, inquiunt, animal est. Ergò ei spiratio necessaria. Quidni? Igitur, inquiunt, aëre opus habent. Ecce fallaciam. Petunt à nobis, quod pro controverso probare debuerunt. Si spirationem intelligunt refrigerationem : nobiscum faciunt. Sin ad aërem astringunt : & negamus nos, & illi probare nequeunt. Non enim ab aëre solo frigus. Non ab aëre solo tenuitas, ad spirituum accedens naturam. Utrumq; hoc ab aquâ etiam. Hinc videmus aquas in piscibus admitti per os : reddi per branchias. Aqueis enim aquea substantia debetur, ob convenientiam. Spiratio aëris pulmone tantum præditis animalibus convenit.

XXIX. Aiunt adhæc, pisces in aëre mori, quia nimio aëris appulsu extinguitur eorum calor naturalis. Haud ita est. Principio aqua est aëre frigidior. Non extinguit eos aqua tamen. Hæc ergò est ratio : Aer occidit piscem, quia piscis aqueus est : aquei eius spiritus : πῶν πνεύμων spiritus aërei.

XXX. Si pisces inquiunt, in vas oris angusti aquæ semiplenum iniiciantur : tanta illis est fruendi aëris innata cupido : ut certatim alius alium supernatare nitatur : quò proximi aëris usuram capiat. Quin longè aliter sese res habet. Ubi namq; sese vasis obseptos parietibus intellexerunt : frustra q; exitum miseri tentavere : qua vident aqua vacare, sibi rati fore aditum ad loca liberiora, ascendunt ad vacui speciem. Cæterum vel minimo aeris momento attracti refugiant. Quin plenissimo vase subnatant per collum ad summas usq; fauces, uti vidimus : qua eos invitat exitus. Unus etiam exilire conatus est : sperans, extra eum carcerem, sese alias aquas laxiores nancisci posse. Quod & rete capti faciunt. Superfiliunt enim. Non ut aërem capterent : sed ut fugiant captivitatem. Sic metu perterriti mugiles noctu in lembos extra aquas sese dant. Iccircò plus moventur in vase semipleno, haudquaquam, ut ajunt, ludibundi, & læti propter aerem proximum. Quod & aviculæ faciunt in clathratis caveolis.

XXXI. Altera experientia. Si vas, inquiunt, aqua plenum,
vel

vel manu, vel alio quovis operculo obturetur: pisces qui intus sunt, illicò morituros, fraudatos aère scilicet. Adverbi-um illud satis atrox. Inclusimus enim, & totum diem super-stes fuit Barbus Garamna. Postridie mortuus est. Quid mi-rum? Nam & alii, eius fortasse fratres in altero semipieno, neq; obstructo eadem die eodem fato functi sunt. Sed & hi-rundines in vasis clausis annos integros sine aère vivunt. Illud tamen si ita est: ut obturatis pisciculi intereant vasis: id ic-circò sit quia separatâ ab aère aqua exuit naturam suam necet-sariò. Conservatur enim ab aere non corrupto, quasi a forma superiore. Tùm conglaciatis omnibus per multa millia pas-suum nullus subtus piscis exanimatur.

XXXII. De branchiarum rima quæ dicunt dispiciamus. Respondent, Branchiarum esse rimam: ut per eam exceptus ore aër, & aqua liberi egrediantur. At nihil respondent. Per rimam egressum audio aërem: ostende eum nobis in bulla. Nam quare non petit locum suum: veluticum è cavernis e-xit terræ? Non enim refert: qua, aut unde exeat: rimanè illa branchiarum, aut ore testudinis. Aut exeat in bullam à branchiis: aut ab ore testudinis non ampulletur: sed in a-quam, ut ille dissipetur. Qui si discedere potuit, atq; sese ex aquæ complexibus in piscis faucibus expedire: quare, quod facilius est, jam liber non sese efferat extra illum carcerem ad locum suum: atq; ex peregrino fiat civis?

XXXIII. Addunt falsò simul, ac superfluo. Si homini ri-ma esset: exiret aqua per rimam homini, atq; cum piscibus ipse sub aqua viveret. At quare exilit in aerem Delphin? Nul-la enim intus aqua est. Nollem sanè hoc à tam probo, tamq; docto viro dictum. Aère enim homini opus est, aqua pisci. Tam uterq; sibi convenientis elementi defectu, quam non convenientis oppressione interibit. Et illud adversus homi-nis rimam illam facit: quod Cantabrica Balæna, sine fistula, sine branchiis sub aqua vivit. At ei rima nulla.

XXXIV. De insectis quæ dicit, faciunt pro sententiâ Ari-
stotelis adversus priscos. Negabant prisci animantium vitam

sine spiratione constare posse. Obiicit Aristoteles. Si omnes spirant animantes : spirabunt etiam insecta. Animantes namq; sunt. At si spirant : quonam modo duas partes divisa vivunt in utraq; parte ? Ostendit ergo Philosophus : non esse necessariam omni vitæ spirationem , cum vices eius supplere possit transpiratio.

XXXV. Concludendum. Etiam si cum aqua sit aër : non tamen aerem ab aqua separatum trahunt pisces , sed aquam. Sic noster quoq; aër, quem haurimus, non est purus, sed ut loquuntur elementatus. Aqua igitur mistus. At aquam non trahit homo, sed aerem.

XXXVI. Hæc illa Scaligeri contra Rondeletium. Et sic non sine robore præliari spectavimus partes. Non ergo absq; periculo hîc dicitur, quicquid dicitur. Cum tamen æquè in Naturæ versetur theatro, ac isti : cum non minus ab æquissimâ Matre Naturâ oculos, aures, sensusq; cæteros, ac Rationem acceperimus, quam alii ; cum è sacris Naturæ aliud hæc ætas, aliud illa adspiciat, donaq; in ætates spargantur, nec unquam uni simul ac semel omnia conferantur; quid nobis verum, quidvè falsum puterur, addere nulli veremur.

XXXVII. Et sive Aristotelis, sive Rondeletii, sive Scaligeri dictata, æquiori pensitemus lance, nullibi quod pectus exaturet, offendimus.

Iliacos intra muros peccatur & extra.

*Sententia
nostra.*

XXXVIII. Pisces non respirare, quia 1. nullus in aquis aer. 2. nullum piscibus respirationis instrumentum. 3. nullus respirationis usus sit. 4. pars quâ aër attrahitur, non moveatur. 5. in aquis pisces non pereant. 6. nullæ spectentur in undis bullæ. 7. in aquis homines non respirent. 8. in aère pisces moriantur. 9. insecta non respirent; minus ad palatum est Rondeletio, minus Scaligero, minus etiam nobis. Cum verò Rondeletius & Scaliger inæqualibus pugnent armis, quantum quisq; teneat veri, explicandum.

XXXIV. Ve

XXXIX. Verum est, Scaligero teste, ad aerem adstringi non debere respirationem. Nam non ab aere solo frigus, non ab aere solo tenuitas. Utrumq; hoc ab aqua etiam. Verum est, Rondeletio teste, neq; Scaligero reclamante, respirandi organo carere pisces, contra proprium sensuum dici testimonium. Quidam enim pulmones habent: cæteri branchias. Verum est Rondeletio monente, & iterum Scaligero non abnuente, usum respirationis piscium non esse nullum. Necessaria enim illis est refrigeratio, necessaria spirituum instauratio. Verum est, ajente & explicante Rondeletio, in piscium respiratione partem qua attrahitur aliquid, non moveri, ob aliam piscium quàm cæterorum animalium constructionem. Verum est, Scaligero dictante, in aquis non perire pisces, quia aquei sunt, quia aquei illorum spiritus: τῶν πρῶτων spiritus aerei.

XL. Verum est, Scaligero insinuante, nullas in aquis spectari bullas, quia non aeris, sed aquæ operâ pisces respirant. Aquas enim, non aërem, in piscibus videmus admitti per os, reddi per branchias. Verum est, eodem monente Scaligero, in aquis homines non respirare, quia aëre homini opus fuit, aquâ pisci. Aut expressius ac verius, quia grossiori ac crassiori aquâ opus habent pisces, subtiliori ac tenuiori homines. Verum est, iterum ajente Scaligero, in aere mori pisces, quia aquei, non aerei sunt. Verum est, testantibus Rondeletio, Scaligero, & ipso etiam Aristotele, insecta transpiratione potius, quam respiratione gaudere.

XLI. Quantum ergò quisq; teneat veri, quantumq; falsi, è dictis constat. Quàm malè etiam Rondeletium oppugnarit, & Aristotelem propugnarit Scaliger, Lectorem clam non est. More nempè Andabatarum pugnat Scaliger, dum nequicquam Controversiæ tangit statum. Respirationem enim per aerem factam piscibus contra veteres negat Aristoteles, & contra Aristotelem concedit Rondeletius: at pro Aristotele contra Rondeletium ac Veteres, pisces respirare, sed non aëris, verùm aquæ operâ, contendit Scaliger.

nus ergò valido ferit ictu suum Adversarium, Rondeletium: minus aptis defendit telis suum Præceptorem, Aristotelem. Non enim iis de aquâ, sed de aëre litigium.

XLII. Interea nos de veritatis trophæo gratulamur Scaligero, & non de piscium saltem, sed & de hominum, canum, equorum, cæterorumq; animalium Respiratione, rectius iudicare discimus.

XLIII. Nempè, in ore cordeq; omnium est, Respirationis materiam frigidam esse, non calidam. Respirant enim animalia cum primis ut calida cordis refrigeretur temperies. Frigidum ergò sit, quod inspirando attrahitur, juxta calculum veterum, juxta principia Aristotelis & juxta dictata Rondeletii ac Scaligeri.

XLIV. Jam Aer Aristoteli calidus est, calidus Scaligero, calidus Rondeletio: Veteribus forsan nec calidus, nec frigidus. Calidus hic aer calido immissus cordi, quomodo refrigerat? Quomodo temperiem cordis calidam corrigit, temperat? Calidum calido additum auget calorem, non minuit. Ferro gravissimo vel minimum adde lapillum, & gravitatem augeri, non minui cernes. Eâdem puto ratione calidum calido, & frigidum frigido junge, ac calorem & frigus augeri, non minui spectabis.

XLV. Nec quicquam nobis faceffit negotii, quod tepida aqua fervidæ admista fervorem corrigit. Frigida enim aqua est: at aëris natura illis calida est. Tepida ergò aqua pluribus gaudet corporibus frigidis, unde fervidæ admista fervorem corrigit. Aer verò juxta illis calidus naturâ est, unde calorem non deponit, sicut nec naturam.

XLVI. Atq; sic, aër respirationis materia nobis non est, quamvis esse putetur Aristoteli, Rondeletio, & ex parte Scaligero. Ita ergò de nostrâ respiratione tenendum. Non aer solus, sed concretum est, quod respirando nostrum haurit, quisq;. Unde rectè subtilis ait Scaliger, aerem nostrum aquâ esse mistum. Malè autem subdit, aquam non trahere hominem, sed aerem. Concretum enim qui trahit, utrumq; trahit.
Seu,

Seu, ut verba Scaligeri acceptem, impurum qui trahit, utrumq; trahit. Aut, si aer noster elementatus est, non potest aër in hominum faucibus ab aquâ separari ἐκθλίβεσθαι καὶ ἐκπυρηνίσεσθαι, id est, exprimi atq; extrudi.

XLVI. Quid ergò jam cordis temperat fervorem? Quid artus refrigerat calidos? Num aër, naturâ juxta illos calidus? An aqua, naturâ juxta illos & nos frigida? Dubio procul non aer, sed aqua. Necessè est, ait Zabarella, omne tale per aliud, reduci ad aliquod per se tale, per quod alia sunt talia. Grato hoc acceptamus pectore. Aer ergò frigidus est per aliud, quipè qui naturâ sua illis est calidus: ergò reducitur ad aliquod per se frigidum, quod aqua est. Cum igitur refrigerat, aquæ operâ refrigerat. Aquei itaq; , seu vapores, seu atomi, ut aerem frigidum reddunt, ita & cor nostrum refrigerant.

XLVII. Hinc illud Alberti Magni effatum: Purus aer occidit. Et homines altissimos ascensuri montes, spongas aquis intinctas, admovent naribus, ut per has grossior fiat aer spiratus, seu ut aquâ refrigerentur.

XLVIII. Atq; sic, ut concludamus, omnis respiratio beneficio aquæ fit. In eo saltem quædam habetur disparitas, quod piscibus maximam partem aqua crassa, hominibus ac cæteris animalibus resoluta necessaria sit.

XLIX. Quamvis & locorum varietas, & consuetudo, quæ altera natura, non parum præstent. In quibusdam enim Italiæ locis adeò subtilis esse fertur aer, ut qui imbecillioris

sint naturæ, & crassiori assueti auræ, vigere ibi nequeant, sed crebris infestentur animi deliquiis.

Tantum.

Cætera partim à Rondeletio, partim à Scaligero mota, reservantur

Discursui.

B 3

HE

HISTORIÆ

Ex Joanne Marco Marci, Phil, & Med, Doct.
& Ordin. Prof. Eiusd. in Univ. Prag. Phys. regni
Boemiæ & c. additæ, ne Typographi cul-
pâ, vacua sit una alrerave pagella.

*In Idearum
Operatrici.
um Ideâ,
Anno 1635.
editâ.*

IN monte Olympo homines ægrè vitam trahunt, neq; sine periculo suffocationis: siquidem aër in monte illo editissimo prætenuis, & minimè humēs, cùm neq; nubes eò loci colligi, neq; venti perflare possint. Itaq; montem illum conscensuri acetum in ore habent, quo aërem inspirantes sensim humectant. Et qui per loca arentia, aut Lybicas arenas iter instituunt, defectu aëris vaporosi & humentis, plurimi suffocantur. Itaq; in Regno Ormus, cùm primùm sentiunt instare ventum, qui siccissimus spirat ex illa solitudine arenosa, nisi protinus in aquas se demergant, aere illo aquæ vicino refocillati, pestem haudquaquam effugiunt. Quemadmodum accidisse ferunt cuidam Regulo, qui in insidiis latens illud tempus expectabat, quo flante vento homines positis armis in undis se refrigerant, ut ita inopinantes & incautos opprimeret cum suo exercitu. Sed poenas stultitiæ & temeritati debitas luit, cum toto exercitu suffocatus. Sed illa quoq; miracula, quæ in Periacacca novi orbis monte, ipsum conscendere ausos manent, ad aëris miram subtilitatem refert P. Acoſta Societ. Jesu, in eo libro, quem de natura novi orbis doctissimè scripsit. Symptoma-

ta

ta quæ incurrunt viatores præsumptuosi, hujusce-
modi ferè sunt. In ipso verticis ascensu tantus re-
pentè tamq; acerbus horror invadit, ut omninò de
equis sit desultandum, & pro se quisq;, sociis non
attentis, metum illum panicum evadere contendat;
Deinde aliis quidem nausea concitatur, ut quidquid
vel cibi, vel pituitæ in ventriculo & intestinis con-
tinetur evomant; quibusdam etiam sanguis proli-
ciatur. Alii per solum porrecti doloribus ventris
& intestinorum immaniter discruciantur. Alii in-
super veluti apoplexiâ correpti, animam exhalare
coguntur. Quibusdam extremi artus, non aliter
ac poma jam matura, à suâ arbore, cum acerbissimo
dolore avelluntur. Corpora verò eò loci demortua
non tabescunt, neq; tetrum odorem expirant,
sed veluti somno profundo detinerentur,
absq; corruptione permanent &c.

Hæc ibi.

Causæ tatarum rerum ma-
ximam partem latent illum Marcum
Marci ; è nostrâ verò de Aere sen-
tentia absq; difficultate eru-
untur:

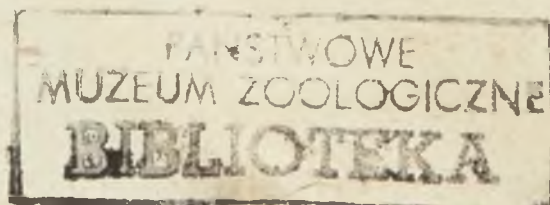
Ad
Doctissimum Dn.
Respondentem.

ERgò Naturæ librum dum sedulus insti-
Volvere, præ multis næ sapis egregi-
Audenti fortuna favet. Furat Eurus & Au-
Et pungant spinæ † vincit at omne la-

M. JOHANNES Sper-
Phys. Prof. P.

ARx est, quam summo fundavit Monte Minerva,
Cui via, quâ vebimur, non nisi dura patet.
Hic scopulos, spinas, immanes conspicias hostes,
Hic onus, hîc labor, hîc qui tulit, omne tulit.
Desperant multi, Tu confidentibus ausis
Capisti & Ceptum claudere pergis iter.

GEORGIUS MY

St. Inst. Zool. PAN
Biblioteka

K. 9414.

N. An